

ХУЛОСАИ
шурои диссертатсионии 6D.КOA-010 -и назди
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илм

Парвандаи аттестатсионии № _____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 16 апрели соли 2026, №7

Барои сазовор донистани Давроншозода Файзулло Давроншо, шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмии номзади илмҳои химия. Диссертатсияи Давроншозода Файзулло Давроншо дар мавзӯи «**Таҳқиқи аминокислотаҳо ва стероидҳои таркиби мармараки мускатии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯянда**» аз рӯи ихтисоси 1.4.4. Химияи органикӣ ба ҳимоя санаи 08 январи соли 2026 қабул карда шуд, протоколи №4 шурои диссертатсионии 6D.КOA-010-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Суроға: 734025, www.tnu.tj. ш. Душанбе, хиёбони Рудакӣ.17, ки бо фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19 январи соли 2022. №27/шд тасдиқ гардидааст. Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Давроншозода Файзулло Давроншо соли 01.01.1994. дар оилаи зиёӣ, ш. Душанбе таваллуд шудааст. Баъди хатми мактаби миёнаи №3 ноҳияи Фархори вилояти Хатлон ба факултети фарматсевтии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дохил шуда, соли 2017 онро аз рӯи ихтисоси дорусоз хатм кардааст. Айни ҳол дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳайси омӯзгор кор ва фаъолият дорад. Диссертатсия дар озмоишгоҳи «Химия ва технологияи растаниҳои доругӣ»-и назди Институти илмию таҳқиқотии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ: Самандарзода Насрулло Юсуф - доктори илмҳои химия, дотсент, мудири кафедраи ташхиси клиникӣ озмоишгоҳи Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино.

Муқарризи расмӣ: Шарофзода Фаррух Сафолбек - доктори илмҳои химия, ходими калони илмии муассисаи илмию тадқиқотии «Маркази инноватсионии Хитою Тоҷикистон оид ба маҳсулоти табиӣ»-и Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон:

Олимзода Раҳмоналӣ Амонулло - номзади илмҳои химия, дотсенти кафедраи химияи умумии Донишгоҳи давлатии Данғара.

Муассисаи пешбар - Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни.

Дар хулосаи мусбати муассисаи пешбар, ки аз тарафи муқарриз, доктори илмҳои химия, дотсент, мудири кафедраи химияи органикӣ ва биологии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, Гулов Тоир Ёрович имзо ва аз тарафи ректори Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, доктори илмҳои таърих Ибодуллозода Аҳлиддин тасдиқ шудааст, қайд шуд, ки диссертатсияи Давроншозода Ф.Д. дар мавзуи «Таҳқиқи аминокислотаҳо ва стероидҳои таркиби мармараки мускати дар Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯянда» аз рӯи ихтисоси 1.4.4. Химияи органикӣ аз рӯи муҳимият, навгонии илмӣ, ҳаҷм, аҳаммияти назариявӣ ва амалии натиҷаҳои бадастоварда ба талаботи мавҷуда ҷавобгӯ мебошад.

Давроншозода Ф.Д. 17 интишори илмӣ, аз ҷумла оид ба мавзуи диссертатсия 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшаванда ҷопшуда дорад, инчунин 7 фишурдаи мақола дар конференсияҳои сатҳи Ҷумҳуриявӣ, Байналмилалӣ ва 1 патенти авроосиёӣ, 4 нахустпатенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба таъб расонидааст.

Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи Олии Аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Омӯзиши таркиби аминокислотаҳои таркиби мармараки мускатӣ/ **Ф.Д. Давроншозода., Н.Ю. Самандарзода** // Илм ва фановарӣ.- 2024. -С. 217-218.

[2-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Разработка технологии и биофармацевтическое исследование мази на основе густого экстракта шалфея мускатного/ **С.М. Мусозода, О.С. Шпичак, Қ.С. Махсудов, А.У. Раҳмонов, Ф.Д. Давроншозода, Р.С. Мусоев**//Наука и инновация. -2021- С.55-59.

[3-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Перспективы создания стоматологического геля на основе отечественного сырья/ **Ф.Д. Давроншозода, А.С. Иззатуллоев** // Наука и инновация.- 2021. -С. 223-224. .

[4-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Исследование микробиологической активности густого экстракта листьев шалфея мускатного/ **А.У. Раҳмонов, Қ.С. Махсудов, Ф.Д. Давроншозода** // Наука и инновация.- 2021. -С. 217-218.

[5-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Изучение репаративного действия мази салвит/ **К.С. Махсудов, А.У. Раҳмонов, С.М. Мусозода, М.Х. Раҳимова, Ф.Д. Давроншозода**// Наука и инновация.- 2022. -С.120-125.

Нахустпатентҳо:

[6-М]. Нахустпатент №ТҶ 1094. **Давроншозода, Ф.Д.** Малҳами зиддибактериявӣ/ **Махсудов К.С., Раҳмонов А.У., Мусоев Р.С., Мусозода С.М.,**

Раҳимова М.Х.// Аризаи №2001418 барои ихтироӣ нахустпатент №ТҶ 1094. Дар феҳристи давлатии ихтироӣҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 июни соли 2020 ба қайд гирифта шуд. Душанбе, 2020.

[7-М]. Нахустпатенти №ТҶ 1063. **Давроншозода, Ф.Д.** Маводи дорувори барои табобати бемориҳои илтиҳобии узвҳои ЛОР/ А.У. Раҳмонов, К.С. Мақсудов, Р.С. Мусоев, С.М. Мусозода, О.С. Шпичак, Л. Л. Давтян // Аризаи №1901381 барои ихтироӣ нахустпатенти №ТҶ 1063. Дар феҳристи давлатии ихтироӣҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 17 феввали соли 2020 ба қайд гирифта шуд. Душанбе, 2020.

[8-М]. Нахустпатенти №ТҶ 1234. **Давроншозода, Ф.Д.** Малҳам барои табобати чароҳат/ С.М. Мусозода, Р.М. Рабиев, Н.С. Давлатзода, И.И. Хикматзода, Ф.Д. Давроншозода // Аризаи №2101568 барои ихтироӣ нахустпатенти №ТҶ 1234. Дар феҳристи давлатии ихтироӣҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2021 ба қайд гирифта шуд. Душанбе, 2021.

[9-М]. Нахустпатенти №1421. **Давроншозода, Ф.Д.** Склад для ликувания запальных оториноларингологических захворювань у форм таблеток/ С.М. Мусозода, Р.М. Рабиев, Р.С. Мусоев, Хикматзода И.И., **Давроншозода Ф.Д.**//Аризаи №142132. Дар феҳристи давлатии ихтироӣҳои Украина аз 12 майи соли 2020 ба қайд гирифта шуд. Киев, 2020.

[10-М]. Евразийское патентное ведомство №202100088 А1 **Давроншозода, Ф.Д.** Антибактериальная мазь / К.С. Мақсудов, А.У. Раҳмонов, Р.С. Мусоев, Ф.Д. Давроншозода, С.М. Мусозода, М.Х. Раҳимова //Аризаи №202100088 А1. Евразийское патентное ведомство.

Маводи конференсияҳои Байналмилали ва Ҷумҳуриявӣ

[11-М]. **Davronshozoda, F.D.** // Influence of «Salvia officinalis» on the dynamics of serotonin, histamine and formalineedema in animals feet/ N.Yu. Samandarzoda, **F.D. Davronshozoda** // Colloquium-journal №19 (212), 2024 (Warszawa, Polska) -С. 39-41.

[12-М]. **Davronshozoda, F.D.**, Specific composition of amino acid in leaves of sage officinalis – salvia officinalis L / **F.D. Davronshozoda**, N.Yu. Samandarzoda // Science and world International scientific journal. Volgograd. -2024, №12, -С. 27-29.

[13-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Дурнамои истифодаи шалфеи мускати. / С.М. Мусозода, Р.М. Рабиев, **Ф.Д. Давроншозода** // Маводи конференсияи Ҷумҳуриявӣ илмию амалӣ дар мавзӯи «Флораи Тоҷикистон-сарчашмаи таҳия ва татбиқи маводи доруворӣ». Душанбе, -2023. -С.45.

[14-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Применение галеновых препаратов в оториноларингологии / М.Д. Шоев, С.М. Мусозода, **Ф.Д. Давроншозода**, Н.С.

Давлатзода. //Маводи конференсияи Ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзуи «Флораи Тоҷикистон-сарчашмаи таҳия ва татбиқи маводи доруворӣ». Душанбе. - 2022. -С.41.

[15-М]. **Давроншозода, Ф.Д.** Изучение фармацевтического рынка республики Таджикистан (на примере антибактериальных лекарственных препаратов). // **Ф.Д. Шоев (Давроншозода Ф.Д.), З.М. Алиев.** // Медицинская наука: новые возможности. Материалы XIII научно-практической конференции молодых ученых и студентов ТГМУ им. Абуали ибни Сино с международным участием, посвященной «Году развития туризма и народных ремесел» Душанбе. -20218. –С.56.

[16-М]. **Шоев Ф.Д. (Давроншозода Ф.Д.)** // Разработка и стандартизация противоаллергического сбора / **С.М. Мусозода, Ф.Д. Шоев (Ф.Д. Давроншозода), С.О. Шпичак.**// XXV Российский национальный конгресс «Человек и лекарство». Сборник тезисов. 09-12 апреля 2018 –С.188.

[17-М]. **Шоев Ф.Д. (Давроншозода Ф.Д.)** Натиҷаҳои VEN-таҳлил дар шӯъбаи дили беморхонаи марказии н. Данғара /**Ф.Д. Шоев, (Ф.Д. Давроншозода)** // Маводи конференсияи Ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Масъалаҳои мубрами тиб ва фарматсияи муосир. Назар ба оянда». ДМТ 13-ноябри соли 2018.-С.-58.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шудаанд:

1. Абдуллоев Тоҳир Ҳасанбоевич – доктори илмҳои химия, и.в. сарҳодими илмию озмоишгоҳи «Синтези органики»-и Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини АМИТ. Тақриз бе эрод аст.

2. Олифтаева Жола Абдулнӣёзовна – номзади илмҳои химия, дотсент, сардори раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи давлатии Хоруғ. Тақриз бе эрод .

3. Бердиева Парвина Имонҷонова – номзади илмҳои химия, дотсенти кафедраи химияи органикӣ ва амалии Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров. Тақриз эрод надорад.

4. Бободжонова Зиннатдҷон Ҳакимдҷонвна – доктори (PhD) илмҳои химия, мудири кафедраи химияи органикӣ ва амалии Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобҷон Ғафуров. Тақриз бе эрод аст:

5. Турдиалев Мурод – номзади илмҳои химия, кормади илмию озмоишгоҳи «Синтези органики»-и Институти кимиёи ба номи В.И. Никитини АМИТ. Тақриз бе эрод аст.

Муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо дарназардошти муқаррароти бандҳои 61-70 ва 74 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 №267 тасдиқ шудааст, ийтихоб ва таъин гардидаанд.

Интихоби муқарризони расмӣ бо пешниҳоди комиссияи ташҳисии шурои диссертатсионӣ, инчунин бо мавҷудияти салоҳият ва мавқеи устувори муқарризони расмӣ дар илми химияи органикӣ ва қобилияти баҳодихӣ ба аҳаммияти илмию назариявӣ диссертатсия, ҳамчунин бо розигии шахсӣ барои пешниҳоди тақриз асоснок шудааст. Интихоби муассисаи пешбар бо он асоснок гардидааст, ки Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣи Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ яке аз муассисаҳои илмӣ таҳқиқотии кишвар ба шумор рафта, дар он мутахассисони варзидаи соҳаи химияи органикӣ бо фаъолияти илмӣ машғул мебошанд.

Шурои диссертатсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

коркард карда шуд: бори аввал усулҳои муайян намудани аминокислотаҳои алифатӣ, ароматӣ дар таркиби мармараки мускатии (*Salvia sclarea*L.) экстракти пешниҳод шудааст, шароит ватарзи муайян намудани аминокислотаҳои гистидин, пролин, триптофан, тирозин, фенилаланин, метионин, систеин дар таркиби экстракти сптри этилӣ ба роҳ монда шудааст; Бори аввал моддаҳои ҷудокардашударо бо истифода аз усули хроматографияи самаранок тоза карда, сохти моддаҳои ҷудокардашуда бо истифода аз усулҳои гуногуни муосири физико-химиявӣ **муайян карда шуда**, саҳеҳии қонуниятҳои назариявӣ муқараршуда оид ба экстрактҳои таркиби мармараки мускатӣ (*Salvia sclarea*L.) ва хулосаҳои зарурии кори диссертатсионӣ бо химияи органикӣ асос карда шуд; натиҷаҳои ба дастомадаро ва муайян кардани миқдори камзаҳрӣ (low toxicity)-и экстракти мармараки мускатӣ (*Salvia sclarea* L.) ва таҳқиқотҳои химиявӣ асоснок карда шуд. **Қорӣ намудани** натиҷаҳои назариявӣ ва амалии тадқиқоти мазкурро дар курсҳои махсус дар кафедраи химияи органикӣ ва биохимия истифода бурдан мумкин аст.

Аҳаммияти назариявӣ таҳқиқ бо он асоснок карда шудааст, ки аз таркиби мармараки мускатӣ як қатор пайвастаҳои нави табиӣ ҷудо кардан мумкин аст. Ба онҳо аминокислотаҳои алифатӣ, ароматӣ ва стероидҳо дохил мешаванд, ки дар оянда онҳо метавонанд ҳамчун маводҳои фаъоли реаксионӣ дар синтези органикӣ истифода шаванд. Хосилаҳои аминокислотаҳо ва стероидҳо бо истифода аз усулҳои муосир таҳлил муайян карда шуда, дар моделҳои фармако-биохимиявӣ, хосиятҳои биологӣ ва фаъолияти эҳтимолии онҳо омӯхта шуд. Вобаста ба масъалагузорӣ дар диссертатсия ҷойдошта, истифодаи самаранокӣ усулҳои

муосири физико-химиявии таҳқиқот, коркарди омории натиҷаҳо ва эътимоднокии он таъмин шуд. **Баён шудани** эътимоднокии натиҷаи бадастовардашуда бо истифода аз усулҳои муосири химиявӣ, спектроскопияи инфрасурх, масс-спектроскопия ва таҳлили хроматографияи маҳинкабат ва баландэффekt асоснок карда шуд. **Омухта шуданд** таркиб ва сохти моддҳои химиявии дар мармараки мускатӣ, хосиятҳои биологӣ онҳо бо усулҳои муосир.

Аз нав такмил додани усулҳои маъмулӣ ва муосир дар диссертатсияи мазкур ҷой доранд

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия, чунин тасдиқ карда мешаванд, ки: пайвастаҳои ҷудонамудаи таркиби мармараки мускатиро метавонанд, пас аз таҳқиқотҳои то клиникӣ ва клиникӣ ҳамчун маводи доруворӣ истифода баранд. **Коркардҳои илмӣ,** ки аз рӯи натиҷаҳои диссертатсия аз ҷоп баромадаанд метавонанд дар таҳияи барномаҳои таълимӣ дар химия, биохимия, курсҳои махсус ва ҳангоми хондани лексияҳо оид ба синтези органикӣ дар факултетҳои химия ва биологияи донишгоҳҳои олӣ, ҳангоми иҷрои корҳои лабораторӣ, навиштани корҳои курсӣ, рисолаи хатм ва магистрӣ мавриди истифода қарор диҳанд.

Муайян карда шуданд, ки таркиби мармараки мускати моддаҳои дабӯғӣ, флаваноидҳо, аминокислотаҳо (ароматӣ, алифатӣ), стероидҳо, (кислотаи олеинӣ ва урсоліл,) эфирҳои сода ва муракабро дорад. Натиҷаҳои муайянкардашудаи захрнокии пайвастаҳои дар таркиби мармараки мускатӣ мавҷуда ва дохилшавии онҳо ба гуруҳи ҷоруми ҷадвали Снотский мутобиқ карда шуд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки барои корҳои таҷрибавӣ усулҳои муосири таҳлили химиявӣ ба таври дуруст интиҳоб ва татбиқ карда шуд. Таҷрибаҳо дар дастгоҳҳои сертификатдор гузаронида шудаанд. Аслияти моддаҳо бо усули хроматографияи маҳинкабат ва дар асбоби хроматографияи «Хром-5» (истехсоли Чехия) санҷида шуд. Миқдори карбон, гидроген, оксиген ва нитроген бо истифода аз асбоби « vario » Micro cube **муайян карда шуд.** Хлор бо усули ҳалшавандагӣ таин гашт. Спектрҳои инфрасурхи пайвастаҳои синтезкардашуда дар ҳудудҳои $400-4000 \text{ см}^{-1}$ дар асбоби «Specord IR-75» ва спектрометрии «Shimadzu» ба намуди суспензия дар вазелин ва ҳаб (таблетка) бо KBr гирифта шуданд. Таркиб ва сохти пайвастаҳои синтезкардашуда бо спектри масс., (дар асбоби «Хроматэк-Кристалл 5000 2») ва РМЯ (дар асбоби «Bruker- 500 МГц, маҳлул дар ампулаи 50 мм, ампулҳои Norell-508-UP ва Norell-S-5-500») тасдиқ карда шуданд. Таҳлили биохимиявиро дар дастгоҳи Stat-KXx1904, Biohem, анализатори гематологии micros-20+, хроматографияи навъи «Хром-5», ки бо детектори шўълагӣ-ионизатсионӣ мучаххаз аст, гузаронида шуд. **Истифода**

шудаанд тафсири натиҷаҳои бадастомада аз усулҳои муосири коркарди иттилоот ва таҳлилҳои илмию амалӣ. Муайян шудаанд сохт ва тарзи муайянкунии моддаҳои органики таркиби мармараки мускатӣ. Истифода шудаанд спектрҳои инфрасурх, спектри массавӣ, тарикаи резонанси магнитии ядрой, резонанси магнитии протонӣ, таҳлили элементӣ, асоснок карда шуданд: хроматография (дар таҷҳизоти «Кристалл 2000»), спектри массавӣ (дар таҷҳизоти «Хроматэк-Кристалл 5000М»).

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ: таҳқиқот, дарёфт, таҳлил ва ҷамъбасти маълумоти илмӣ оид ба қорҳои таҷрибавии химиявӣ, муайянкунии хроматографии омехтаи реаксионӣ, ҷудокунӣ ва тоза кардани маҳсулоти нави аз растаниҳо ҳосилнамуда мебошад. Довталаб сохти моддаҳои бадастovarдаро тавассути усулҳои таҳлилии физико-химиявӣ мустақилона ва бо ёрии ҳамкорон муайян кардааст. Муаллиф дар коркарди нақшаи таҳқиқот, омода намудани мақолаю фишурдаҳо ва маърузаи онҳо бевосита саҳмгузор мебошад.

Диссертатсия аз 148 саҳифаи чопи компютерӣ иборат буда, аз муқаддима ва 4 боб, шарҳи адабиёт, қисми таҷрибавӣ, шарҳи натиҷаҳои таҷрибавӣ, хулосаҳои асосии қор, шумораи манбаъҳои истифодашуда, ки 150 номгӯйро дар бар мегирад, иборат аст. Диссертатсия дорои 34 расм ва 3 ҷадвал мебошад.

Дар маҷлиси 16-уми апрели соли 2026 шурои диссертатсионӣ қарори сазовор доништани Давроншозода Файзулло Давроншоро бо дараҷаи илмии номзади илмҳои химия қабул кард.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ 14 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 5 нафар. Овоз доданд: тарафдор 14, муқобил-нест, бюллетенҳо безътибор-нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои химия, профессор

Раҳимова Мубаширхон

Котиби илмии шурои
диссертатсионӣ,
номзади илмҳои химия

Бекназарова Назира Соибназарована

16.04.2026.